

AKÜJIA SÜKUA’ IPA SÜCHIKI SÜJUTU WAYUU SA’U MMAKAT

So’u ka’i po’loo, kashi tisiienpre, juyaa pol’lootua po’loo shikii mekiietsattua po’loo shikii sünainmüin pienchi shikii mekiisalumüin (1948), sü’tpüna tüü Kottirawaa sa’innraka tüü Nasiones Uniiras münaka, saapain süma shi’iraajørüin akua’ipa tüü a’intrushika süpüla sujutu wayuu sa’u mmakat. Tüü pütchi sülu’uwataka anain ashajuneer shi’ipa’aya karalo’utalu’u. Süchikiye asawatünüin kasa makat anülia achuntunusü namüin naa sülaulayuukana mma, ” nerajjørüin tüü pütchi alu’uwataanaka sülu’u karalo’utakat tüü, süpüla süshajünüinjatüin, saashajenüinjatuin, kachikiinjatüin shia sülu’upüna tüü e’ikuleepüleekat ekat e’in, nnojölüinjatü ko’utküin sülu’uwataya sa’u tüü mmakat.

PÜTCHI SÜPULAPÜNA

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN taashi, kasalajana, kamaneejirawaa, sa’u tüü mmakat kayuupalasü sünainje kajütüin atuma tüü akua’ipa wanawakat napüla napüshua naa wayuukanairua.

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN aka meraajüin süma mojutüin atuma tüü pütchi aapüshika süpüla süjutu wayuu, watta saali tüü kasa mojusü a’innaka sa’upüna na’in wayuu; aka shia’in e’itaanüin ma’aka tüü kasa müliakana ma’i e’iree naa wayuukana, süpüla nasawatüin wanee mma eere akatatnüin no’ulia tüü momoluu jeema mülia, eere taashi nakua’ipa süpüla yootoo jee müsüya süpüla anouja sünain kasa nano’ujekat anain;

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN a’inmajünüinjatü ma’i palaajana süchikua sujutu wayuu, sülu’u wane sükua’ipa eere neimalüinjatüin na’in sülia ashüküjawaa sünain pasallawaa sa’u nakua’ipa;

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN pa’inwaajøräa’injanain süchiirua aleewaa napüshüa naa sülaülayuukana alu’uwatawa sa’u tüü mmakat;

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN naa kottiraakana sünain tüü Nasiones Uniiras münaka no’unirüin na’in süchirua tüü achiki süpüla jatka sujutu wayuu sülu’u wanawain nakua’ipa jiejyuu nama tooloyuu; suma nayataajirain shiire anaata sümüliala wayuu sülu’u tüü anakat akua’ipa sünain taashi;

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN naa sülaulayuukana mma sunainkana tüüaapüshi nanüiki süpüla ayaataajirawa nama naa sülu’ukana tüü Orkaniiasion te las Nasiones Uniiras münaka, süpüla kajütüinjatüin atüma, tüü akua’ipa acheejanaka napuleerua naa wayuukanairua;

JÜLÜJÜINJATÜ A’IN aapanüinjatü akua’ipa wanawa nekiiru’ümüin napüshua pütchika tüü süpüla anainjatüin saaňajia napüla wayuu, süpüshua tüü pütchi alu’uwataanaka anain;

KOTTIRAWAA MÜLO’USÜKA

SÜKÜJA’IN

TÜÜWAAALAI SÜCHIKIMAAJATÜKA SÜJUTU WAYUU SA’U TÜÜ MMAKAT, isakat anain wa’in achecküsü kapüla’in na’in naa sulaulayuuka mma otta müsüya natuma naa wayuukana jee tüü laulapiakat süpüla na’inrüin waneepia shia süma nashatüinjatüin sukua’ipa sünain e’ikaa süchirua kajutüinjatüin atuma süpüshua sülu’uwataka achiirua pütchikat tüü.

SHI’IPAJANA WANE (1)

Naa wayuukana jemeishi süpüla taashi süma wanawa sülu’u nakua’ipa, aka müin yaa epijainjana sünain anajiranawaa a’in nama napüshi.

SHI’PAJANA PIAMA (2)

Tüü alu’uwatanaka sülu’u pütchikat tüü napüla jatü naa wayuukana napüshua nnojotüsü süpüla ko’utküinjanain sa’uje natapa’a, nanuiki nanoujain no’ummain jee müsüya sa’uje kasa ekat e’in wanawa’injatü napüla wanepia.

Otta müsüya naa wayuukanairua nojolinjana join apülaa sa’uje sükua’ipa no’ummain.

SHI’IPAJANA APÜNÜIN (3)

Naa wayuukana eeshi süpüla kajutüinjatüin atuma napülerua tüü kataakat o’u, tüü taashi jee müsüya a’inmajuna akua’ipa süulia kasachiki.

SHI’IPAJANA PIENCHI (4)

Nojölüinjachi aapünüin wane wayuu süpüla ahepchia,apüla жүnүitpa kasa müsüka tüya sülu’u sükua’ipa süpüshuaya.

SHI’IPAJANA JA’RAI (5)

Nnojotüsü süpüla mülia’in a’in naa wayuukana atuma, nnojotüsü süpüla amojojunüin nakua’ipa.

SHI’IPAJANA A’IPIRUA (6)

Kajutüinjatü nakua’ipa naa wayuukana eepunaale naya.

SHI’IPAJANA AKARATCHI (7)

Wanawashi napüshua naa wayuukana so’upala tüü sülaulaka a’inmajia, anaaka naya joolu’u a’inmajünüin wanawa. Nojölüinjana letüin süulia tüü akua’ipa sülu’uwataka tüü pütchi karalo’utalüka.

SHI’PAJANA MEKIISAT (8)

Naa wayuukana eeshi süpüla asakajaa süchirua nakua’ipa laulapialu’upüna maaka shiinnule amüin tüü akua’ipa aapüshika namüin sülu’u tüü Konstitutionka.

SHI’IPAJANA MEKIETSAT (9)

Nojölüinjachi ata’unüin wane wayuu masalajanoule.

SHI’IPAJANA PO’LOO (10)

Naa wayuukana eeshisüpüla wanawain nakua’ipa sünain aapajuna anuiki, o’upala sütuma tüü e’itarka süsalajana kasa süpüla shiitaanüinjatüin süsalajana naňajala sülu’u anakat akua’ipa.

SHI’IPAJANA PO’LOO WANEMÜIN (11)

Wayuu ekai aküjünüin achiki sünain kaaňajala nnojölüinjachi süsalajanain ma’aka matujajule a’u; wane’ereja shiraa жүnаpa sükua’ipa, shiitanetka süsalajana ma’aka sülu’uwatain laulayuu süpu’uya tüü.

Nojölüinjana süsalajana’in wane kasa ekai masalajana’in wane suma saaňajunüin aka sülu’uwatain sükua’ipa laulapia nnojölüinjatü joolu’u mülo’ulein süsalajana atuma ayatüinjatü saalii ma’aka so’ukai saňajünaka a’u.

SHI’IPAJANA PO’LOO PIAMAMÜIN (12)

Nojölüinjana eke’e жүnүin a’in naa wayuukana sa’uje nakua’ipa nepialu’u, süma napüshi jee müsüya sa’uje tüü karalo’uta antakaa namüin a’inmajünüinjatü tüü nakua’ipa süulia jamajüin naya atuma.

SHI’IPAJANA PO’LOO APÜNÜINMÜIN (13)

Naa wayuukana eeshi süpüla waraitüin eepünaweele, eeshi süpüla kapüyain sülu’u tüü mma nachekakalü na’in.

Jee müsüya naa wayuukana eeshi süpüla antaa süma o’una sülu’uje no’ummain otta müsüya sülu’uje wane mma naatajatü.

SHI’IPAJANA PO’LOO PIENCHIMÜIN (14)

Ma’aka nüchejanüle achiki wane wayuu sülu’u no’ummain, eeshi süpüla nüchüntüin akaliijuna sülu’u wane mma eere anain nüümüin.

Akua’ipakat tüü kajutüinjatü atuma süleerua wane aňajala ekai naatüin süulia sükua’ipa tüü Nasiones Uniiras münaka.

SHI’IPAJANA PO’LOO JA’RAIMÜIN (15)

Naa wayuukana eeshi süpüla sünüliamüin naya wane mma.

Nnojotüsü süpüla saakatnüin no’ulia sünülia no’ummainnnojotüsü ahechetnüinjatüin shia nanain ma’aka nawanajaweere süulia.

SHI’ IPAJANA PO’ LOO A’ IPIRUAMŪIN (16)

Nnojotsū pūlajūnūinjatūin namūin naa wayuukana kawayuuse, jieyuu nama tooloyuunnojotsū erajanūinjatūin palajaana jalejeewolin, kasain nano’ujain anain kasatalūin nata, sūpūla kapūshinjanain wanawainjana sūlu’u anakat akua’ipa.

Akasalajūnūshi naa wayuukana ma’aka nacheekule na’in.

Tūū wapūshika shia akūmajaka wapūleerua tūū akua’ipakat, aka mūin yaa wa’inmajūinjatū jee mūsūya a’inmajūnūinjatū natuma naa sūlaulayuukana mma.

SHI’ IPAJANA PO’ LOO AKARATCHIMŪIN (17)

Napūshua naa wayuukana eeshi sūpūla kakoroloin naya, otta mūsūya kakorolójirain nama waima wayuu.

Nnojotsū sūpūla sūsūtūnūin mojtoule nūkorolo wane wayuu.

SHI’ IPAJANA PO’ LOO MEKIISALŪMŪIN (18)

Naa wayuukana eeshi sūpūla taashi akua’ipa sūpūleerua ano’uja, otta mūsūya e’itana na’in sūnain kasa anakat napūleerua.

SHI’ IPAJANA PO’ LOO MEKIETSALŪMŪIN (19)

Naa wayuukanairua eeshi sūpūla taashi akua’ipa sūnain yootoo sūchiki tūū kasa nekiiru’ukana nnojolūinjana sūsalajanain aashajawaa sūma aapajana wane kasa achiki sūpūla nūlu’uwata’in shia sūpūla saapajūnūin epūnaweere shia nūlu’uwata’in achiki.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII (20)

Naa wayuukana eeshi sūpūla taashi akua’ipa sūpūla a’inraa wane jutkataa jee mūsūya kottirawa sūlu’u mausii.

Nnojotsū sūpūla achechetnūin a’in wane wayuu sūnain sūpushi wane jutkataa.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII WANEMŪIN (21)

Napūshua naa wayuukana eeshi sūpūla nalu’uwataajirain nama naa sūlātūlayuukana alu’uwatawaa;ottamūsūya eeshi sūpūla neitain wane nache’epu’ujana ekai nachekuin na’in.

Naa wayuukana eeshi sūpūla erajaa wanawaa sukua’ipa tūū alu’uwatawaa sa’u no’ummain.

Jutchūin na’in naa wayuukana shia suyuupalaka sukua’ipa tūū alu’uwatawaa aka mūin yaa jayasū sukua’ipa suka tūū woto mūnaka, sūpūla aliikira naa shikiipu’unūinjanaka alu’uwatawaa su’lu’u anakat akua’ipa.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII PIAMAMŪIN (22)

Napushua naa wayuukana eeshi sūpūla na’inmajūnūin akūa’ipa, otta mūsūya eeshi sūpūla neraajūin sūpūshua jamūin sukua’ipa shiitajia suwashirūin, suma sutnetshe tūū mmakalūirua sūpūla anainjatūin na’in sūnainje tūū kasa natujaakat a’u.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII APŪNŪINMŪIN (23)

Naa wayuukana eeshi sūpūla nayatain sūnain kasa nayataweekat anain, suma sa’inmajūnūinjatūira sukua’ipa nayatain suulia amūloulii.

Naa wayuukana nnojūlūinjana ko’utkūin wanawainjatū nakanajūin, wanawale nayatain.

Nayataale naa wayuukana akanajūinjana sūnainje nayatain, sūma wanawa’injatūin tūū nakanajaka suma nayatain,sūpūla anainjatūin na’in sūnain epijaa nuchounni.

Naa wayuunakana eeshi sūpūla achewawaa sukua’ipa wane kottaa sūpūla kajūtūin atuma tūū keireekat na’insunain anatiraa nakua’ipa.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII PIENCHIMŪIN (24)

Nayataale naa wayuukana eeshi sūpūla neemerain so’u wane ka’i, otta mūsūya ayawatūnūinjatū sukalia nayatain sapūnapa namūin tūū eemerawaaka wala’injana suma’iru.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII JA’ RAIMŪIN (25)

Naa wayuukana eeshi sūpūla epijawaa sulu’u anakat akua’ipa sūma napūshi ma’aka sa’in kapuyaa, kashe’in, erajaana ayuipa, anaa sūlu’u sūkua’ipakat sūpushua.

Naa jemeyuunnukana otta mūsūya naa jo’uyuukana a’inmajūnūinjana sūpūleerua kasa sūpushua naa jo’uyuukana a’inmajūnūinjana sūlu’u sūkua’ipa sūpushua a’itaina jemein sūma wanejetūin napūshi.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII AIPIRŪAMŪIN (26)

Naa wayuukana napushua eeshi sūpūla ekirajuna mojtūinjatū shia napuleerua suttiana’in ekirajawaa natalirapatūū, sūpūla ko’omūnūin natūjain wanawainjatū nakua’ipa sūnain antaa sūlu’umūin tūū ekirajaapulee mulo’usūka unipersitaa munaka aka sūkua’ipa atuma.

Naa wayuukana ekirajūnūinjana sūpūleerua anataa nakua’ipa suma atujaa kajutaa atūma tūū suchikika sujutu wayuu sūpūla anainjatūin susanalia tūū mmakat sūchirua asauta tūū anamia suhekaka achiki tūū Nasiones Uniiras munaka.

Napūla naa wayuukana eeshi sūpūla anekajaa tūū ekirajawaa aapuneeka namūin nachounni.

SHI’ IPAJANAPIAMASHIKIIAKARATCHIMŪIN (27)

Napushua naa wayuukana eeshi sūpūla erajirain wanaa nama naa waneirua sūnain antiraa sūchiki kasa anasū napūla napushua.

Naa wayuukana eeshi sūpūla sa’inmajūnūin tūū kasa namūinka,otta mūsūya tūū kasa nayuralaka nekiiru’uje suka na’in namuiwa’a.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII MEKIISALŪMŪIN (28)

Napushua naa wayuukana eeshi sūpūla shiitaanūinjatūin napūleerua wane sūkua’ipa sa’u tūū mmakat sūpūla pansainjatūin sañajia tūū sūlu’uwatakat anain tūū pūchika.

SHI’ IPAJANA PIAMA SHIKII MEKIETSALŪMŪIN (29)

Naa wayuukanairua jūlūinjatūna’in nakua’ipa naa wayuu kapuyakiraaka nama aka anain naya sūnain epijawa anajiralee nakua’ipa napushua.

Shia’ala nnojotka anain sūpūla na’inraa tūū apūlajunaka napūleerua laūlapialu’ujesūpūla anainjatūin sukua’ipa sūpushua tūū kasakat.

Akua’ipakat tūū nnojotsū peipoloinjatūin suma tūū akua’ipa sūlu’uwatakat anain tūū Nasiones Uniiras mūnaka.

SHI’ IPAJANA APŪNŪIN SHIKII (30)

Sūlu’ukot karalo’utakat tūū nnojotsū aapanūinjatūin sūpulainmūin tūū sūlālūlakot mma nnojotsū aapanūinjatūin napūlainmūin no’utku wayuu, nnojutsū aapanuinjatūin sūpūla nūpūlain wane wayuu. A’iruushi sūpūla nnojolūinjatūin alatūnūin a’upuna tūū pūtchi sūpūlajatka sūjutu wayuu sa’u tūū mmakat.